

DEBATT

JON KIHLMAN
Gände Wesslau Advokatbyrå

Firmateckningsrätt, fullmakter och skall-krav

Kammarrätten i Stockholm beslutade den 25 maj att Rikspolisstyrelsens upphandling av annonsförmedling får avslutas först sedan den rättats så att den vinnande leverantörens anbud inte är med i utvärderingen, eftersom den vinnande leverantören inte uppfyllde ställda skall-krav: Den person som undertecknat dels en sanningsförsäkran, dels en accept av villkoren i ramavtalsunderlaget var enligt domskälen inte "behörig firmatecknare". Jag skall i det följande söka förklara varför jag anser att domen är felaktig – åtminstone i sak (jag har däremot inte tagit del av processmaterialet och vill därför inte uttala mig om eventuella processuella frågor) – samt därtill något kommentera bruket av skall-krav i situationer där sådana inte behövs.

Firmateckningsrätten är en associationsrättslig konstruktion. Vissa i lag angivna associationsorgan – för till exempel aktiebolag i första hand styrelsen och vd – har firmateckningsrätt. Härtill kommer att enskilda personer kan befullmäktigas att i större eller mindre omfattning företräda bolaget och således teckna bolagets firma inom fullmaktens ram. Medan den associationsrättsliga firmateckningsrätten är en närmast nödvändig och inte minst automatisk konsekvens av associationsrättsliga konstruktioner, kräver fullmakten att någon därtill behörig har delegerat sin firmateckningsrätt till fullmäktigen. Frågan i målet var därför framför allt om den person som hade undertecknat handlingarna hade fullmakt att göra det.

I avtalslagen ges generella regler om fullmakter. Den enklaste – och förmodligen vanligaste – sortens fullmakt brukar kallas uppdragsfullmakt eller osjälvständig fullmakt. Den kännetecknas enligt 18 § avtalslagen av att den grundar sig på "allenast ... fullmaktsgivarens meddelande till fullmäktigen". Den görs känd för motparten – i målet Rikspolisstyrelsen – endast genom att fullmäktigen påstår sig ha fullmakt. Redan en sådan fullmakt gör emellertid fullmäktigen till "behörig firmatecknare" inom fullmaktens ram.

NOU har enligt domen vid flera tillfällen understrukit vikten av att anbud undertecknas av behöriga firmatecknare. Det är en självklarhet att

den som avger ett anbud för en leverantörs räkning måste vara behörig därtill, eftersom anbudet eljest inte binder leverantören. Det innebär emellertid inte att självklarheten måste formaliseras till ett "skall-krav". Tvärtom saknas det anledning att ställa andra krav vid offentliga upphandlingar än dem som ställs utanför LOU:s tillämpningsområde. Framför allt 25 § avtalslagen innebär att det i princip saknas anledning för en upphandlande enhet – offentlig eller privat – att särskilt bekymra sig om förekomsten av fullmakter, eftersom den som påstår sig ha en fullmakt har ett personligt ansvar för att huvudmannen blir bunden och är skyldig att ersätta motparten "all skada, som denne lider därigenom att han icke kan göra rättshandlingen gällande mot huvudmannen".

Härtill kommer att även en därtill obehörig person enligt fullmaktens regler kan binda en huvudman, men då bara om huvudmannen i efterhand godkänner – ratihaberar – "fullmäktigens" agerande. I alla vanliga situationer skulle en sådan ratihabering läka den ursprungliga bristen på behörighet. Det finns inga goda skäl att inte tillämpa fullmaktens regler på samma sätt även när fråga är om offentliga upphandlingar. Inget i domen talar för att den vinnande leverantören inte har åtminstone ratihaberat de ifrågasatta rättshandlingarna.

Jag anser som sagt att domen är felaktig i sak och därtill att den klagande parten har obstruerat mot lagstiftningens ändamål på ett sätt som inte borde uppmuntras. Ytterst är det emellertid den upphandlande enheten som bundit ris åt egen rygg. Det finns inga goda skäl att ange som skall-krav att ett anbud skall vara undertecknat av en behörig firmatecknare. Kravet följer redan av lagstiftningen. Utan det onödiga skall-kravet skulle domstolsprocessen – som rimligtvis har tagit åtskillig tid i anspråk och dragit åtskilliga kostnader – aldrig ens ha påbörjats. ■

DEBATTERA *i AnbudsJournalen*

Vill du framföra dina synpunkter och funderingar inom området offentlig upphandling är du välkommen att skriva en debatt i AnbudsJournalen.

Lämplig längd på debattartikeln är mellan 3 500 och 4 000 tecken, inklusive blanksteg.

Manusstopp är onsdagar till nästkommande nummer.

Vi förbehåller oss rätten att redigera debatten. Inget arvode utgår.

Skicka debatten till:

redaktion@allego.se eller Redaktion, Allego AB, Box 406, 791 28 Falun.